گزارش خبر
NEWSREPORT
کد خبر: ۴۵۳۵۵۸
یکشنبه ۲۸ شهریور ۱۴۰۰ ۱۵:۲۷

تاخیر در مذاکرات به نفع ایران است؟

در شرایطی که ایران تصور می‌کند با تاخیر در مذاکرات احیای توافق هسته‌ای دست بالا را خواهد داشت، باید منتظر ماند و دید کشورهای غربی تا چه مدت منتظر می‌مانند ایران دوباره به میز مذاکره بپیوندد.

به گزارش خبرنگاران جامعه گزارش خبر، با وجود آن‌که هفته‌ها از آغاز به کار رسمی دولت ابراهیم رئیسی گذشته، آغاز مذاکرات احیای برجام در وین کماکان به تعویق افتاده است. این مسئله اعتراض طرف های گفت‌وگو را به همراه داشته و تردیدها را در مورد امکان احیای توافق هسته‌ای را شدت بخشیده است. محمدجواد موسوی‌زاده، تحلیل کر امور سیاسی با انتشار یادداشتی در پایگاه تحلیلی نشنال اینترست با عنوان «چرا ایران همچنان مذاکرات هسته‌ای را به تعویق می‌اندازد؟» ضمن بررسی این موضوع استدلال کرده که جمهوری اسلامی از به تاخیر انداختن گفت‌وگوها صاحب چه مزایایی می‌شود.

لباس‌های جامانده در انبار هتل وین

هنگامی که در ماه ژوئن آمریکایی‌ها تقریبا مطمئن بودند که دور تازه مذاکرات وین احیای توافق هسته ای ایران نزدیک است، نیویورک‌تایمز گزارش داد یکی از اعضای ارشد هیئت مذاکره‌کننده آمریکایی لباس‌های خود را به انبار هتلی در وین سپرده است. با این حال همچنان مذاکرات میان طرفین متوقف مانده و لباس‌های بعد از گذشت بیش از هشتاد روز در وین باقی مانده است.

به نظر می‌رسد در روزهای آخر، حسن روحانی، رئیس‌جمهور سابق، از روند مذاکرات کنار گذاشته شده بود و از آن زمان، مذاکرات وین در انتظار دولت جدید در تهران، به تعویق افتاده است. ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور جدید ایران در ابتدای ماه اگوست و در سخنرانی مراسم تحلیف خود اظهار کرد: «تحریم‌ها علیه ملت ایران باید برداشته شود و ما از هرگونه طرح دیپلماتیک برای تحقق آن حمایت می کنیم».

دولت جدید در تهران با وجود تکمیل ترکیب کابینه و مشخص شدن خط مشی های کلی در حالی مذاکرات را متوقف کرده‌اند که دیپلمات‌های آمریکایی بیش از چهل روز قبل از روی کار آمدن رئیسی خود را برای از سرگیری مذاکرات آماده کرده بودند. ایران برای رفع تحریم‌های کمرشکنی که اقتصاد کشور را دچار وضعیت بغرنجی کرده ، نیاز به مذاکره با غرب دارد و رئیسی آن را محور اصلی برنامه خود قرار داده است. با این حال ایران برای از سرگیری مذاکرات وین عجله‌ای ندارد و تحلیلگران شواهد چندانی از تمایل ایران برای مذاکره سریع با قدرتهای بزرگ جهانی در دست ندارند.

اتلاف وقت سودمند؟

به تازگی، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه جدید ایران گفته که دو تا سه ماه طول می‌کشد تا دولت جدید برای این کار برنامه‌ریزی کند. برخی از ناظران معتقدند ایران با اتلاف وقت سود می‌برد و همچنان با افزایش غنا و ظرفیت غنی‌سازی اورانیوم و محدود کردن دسترسی آژانس بین المللی انرژی اتمی، به دنبال ایجاد اهرم موثری بر سر میز مذاکره است. به‌علاوه، برخی از کارشناسان معتقدند که برنامه هسته‌ای ایران با نزدیک‌تر شدن به نقطه گریز، به دنبال تاخیر بیش‌تر برای بازگشت به توافق، و البته دستیابی به توافق بهتری است.

به خلاف دولت سابق، مشاوران و تیم سیاست خارجی رئیسی – در راستای ایدئولوژی ضدآمریکایی تهران که پس از انقلاب ۱۹۷۹ شکل گرفت- از مخالفان جدی نزدیک شدن به غرب هستند. بدین ترتیب برجام نه نقطه آغاز سیاست خارجی دولت است و نه به توافق محدود می‌شود. رئیسی در اولین کنفرانس مطبوعاتی خود پس از انتخابات گفت: «ما شرایط اقتصادی را به مذاکرات گره نمی زنیم».

خسته از انتظار

به نظر می‌رسد دولت رئیسی در تلاش است نشان دهد مذاکره با غرب در اولویت برنامه سیاست خارجی ایران نیست. عدم تمایل ایران برای از سرگیری مذاکرات، واکنش رهبران جهان را برانگیخته است، به گونه‌ای که آنها صراحتا اظهار کرده‌اند که از انتظار برای از سرگیری مذاکرات خسته شده‌اند.

امانوئل مکرون ، رئیس جمهور فرانسه طی تماس تلفنی در ۵ سپتامبر ۲۰۲۱ به رئیسی گفت: «ایران برای به نتیجه رسیدن گفت‌وگوها باید به سرعت مذاکرات وین را از سر بگیرد و بدون هیچ تاخیری به تمام فعالیت‌های هسته‌ای ناقض توافقنامه ۲۰۱۵ پایان دهد». آنتونی بلینکن ، وزیر امور خارجه آمریکا هم تأکید کرده که زمان برای نجات توافق هسته‌ای ایران در حال اتمام است. بلینکن در سخنرانی خود در آلمان گفته: «من نمی خواهم تاریخی برای آن تعیین کنم، اما در حال نزدیک شدن به نقطه‌ای هستیم که بازگشت به برجام هم مزایای توافق را تامین نمی‌کند».

مضاف بر آن، اسرائیل در حال جامعه جهانی به سبب تاخیر ایران در بازگشت به مذاکرات است. نفتالی بنت، نخست‌وزیر اسرائیل در نشست ۱۲ سپتامبر کابینه اسرائیل اظهار داشت: «ایران در حال عقب کشیدن از مذاکرات است و ما ناگزیر به تعیین یک مهلت مشخص هستیم». همچنین اسرائیل به تهدیدهای خود نسبت به برنامه‌های خود برای حمله به ایران فزونی بخشیده است. ژنرال آویو کوخایی، فرمانده ستاد نیروهای مسلح اسرائیل در مصاحبه با وب سایت خبری والا ادعا کرده که آمادگی برای حملات احتمالی به ایران در حال شدت گرفتن است. به گفته او: «بخش قابل توجهی از افزایش بودجه دفاعی، مصروف به حداقل رساندن حضور ایران در خاورمیانه می‌شود».

مذاکره نه به خاطر مذاکره

از سوی دیگر، ایران اعلام کرده این کشور آماده است تا مذاکرات را از سر بگیرد، اما تاکید کرده مذاکره تحت فشار به نتیجه نمی‌رسد. کاظم جلالی، سفیر ایران در مسکو در مصاحبه با روزنامه ایزوستیا روسیه، بر عزم تهران برای ادامه مذاکرات وین درباره توافق هسته ای تأکید کرده، اما خاطرنشان کرد که اولویت تهران لغو همه تحریم‌های آمریکا است و نه «مذاکره به خاطر مذاکره». او گفته «انتظار می‌رود سایر طرف‌های مذاکره به پیچیدگی موضوع و نیاز به بررسی و تصمیم‌گیری توسط دولت جدید ایران پی ببرند. دولت آمریکا هم دو ماه پس از به قدرت رسیدن آمادگی خود را برای آغاز مذاکرات اعلام کرد».

همچنین، به گفته سرگئی ریابکوف، معاون وزیر امور خارجه روسیه: «مسکو نگران اظهاراتی از سوی پایتخت‌های غربی مبنی بر لزوم استفاده از اهرم سیاسی بر تهران به منظور بازگرداندن برجام است، و این منطق غلطی است». او در گفت‌وگو با خبرگزاری روسی تاس تاکید کرده «لازم است با فرایندهای داخلی دولت در نتیجه انتقال قدرت در ایران با احترام رفتار شود و منتظر بمانیم تا تیم مذاکره کننده جدیدی برای از سرگیری مجدد تشکیل شود تا مذاکرات معلق شده احیای برجام در وین از سر گرفته شود».

عدم نیاز به تعجیل

بر اساس گزارش‌های غیررسمی، ایران در تلاش است تا تیم مذاکره‌کننده خود را تغییر دهد. حتی این احتمال وجود دارد که مانند دوره پیش از روحانی پرونده هسته‌ای از عهده وزارت امور خارجه خارج و در اختیار شورای عالی امنیت ملی قرار داده شود.

اخیرا روزنامه محافظه‌کار کیهان در مورد تاخیر ایران در مورد از سرگیری مذاکرات، تأیید کرده «جمهوری‌اسلامی میز مذاکره را ترک نکرده»، اما تاکید کرده دولت عجله‌ای برای آن ندارد و برای سرگیری مذاکرات نیازمند مرور و بررسی روش و استراتژی مذاکره است. به عقیده این روزنامه جمهوری اسلامی پیش از این شش دور در وین مذاکره کرده، بدون این‌که در عمل به نتایج خاصی دست یابد. بررسی های جدید وقت‌گیر است و در حالی که مذاکرات برای ایران تاکنون نتیجه‌ای به همراه نداشته، . چرا برای شروع مجدد آن باید عجله کرد؟

شروع دیرهنگام با نتایج مطلوب

اخیرا آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تهران را به دلیل سنگ‌اندازی در تحقیقات درباره فعالیت‌های هسته ای ایران مورد انتقاد قرار داد و در نهایت ایران طی یک توافق برخی از کارهای نظارتی بازرسان آژانس را پذیرفت. بر این اساس این احتمال وجود دارد که فشارهای بیش‌تر آژانس و ادامه مشکلات اقتصادی، دولت را مجبور به از سرگیری مذاکرات در کوتاه مدت کند. با این حال، و به رغم اعلام سخن‌گوی وزارت امور خارجه مبنی بر این‌که ایران در آینده نزدیک مذاکرات وین را از سر می‌گیرد، عدم مشخص شدن زمان خاصی برای شروع مجدد مذاکرات، می‌تواند تاکتیک دیگری برای به تعویق انداختن مذاکرات باشد.

تمدید مذاکرات و به تعویق انداختن آن باعث این نگرانی برای برای جمهوری اسلامی نشده که تهران امتیازات کلیدی خود را در برابر غرب از دست می‌دهد. به عکس، مشاوران و تیم سیاست خارجی رئیسی معتقدند که اصرار سریع بر نجات توافق، موضع آن‌ها در مذاکرات را تضعیف می‌کند.

بنابراین، از نگاه دولت رئیسی، شاید شروع دیرهنگام همراه با نتیجه‌گیری مطلوب، بهتر از شروع سریع ولی بدون رسیدن به نتیجه دلخواه باشد. با وجود این، در حالی که ایران تصور می‌کند تاخیر در مذاکرات هسته‌ای با قدرت‌های بزرگ جهانی برای احیای برجام باعث می‌شود که دست بالا را داشته باشد، باید منتظر ماند و دید کشورهای غربی تا چه مدت منتظر خواهند ماند تا ایران دوباره به میز مذاکره بپیوندد.